

Utredning av et tredje juridisk kjønn

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har fått i oppdrag av Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) å utrede innføring av et tredje juridisk kjønn. Genid Norge er invitert som høringsinstans til denne utredningen, og vi vil i dette skriftlige innspillet argumentere for at utredningsarbeidet baserer seg på et feilaktig kunnskapsgrunnlag og at ideen om et tredje juridisk kjønn er bærer av et dehumaniserende tankesett. Vårt primære standpunkt er at forslaget om et tredje juridisk kjønn må skrinlegges. Vårt sekundære standpunkt er at en tredje juridisk registreringskategori kan innføres, forutsatt at vi går tilbake til en biologisk forståelse av kjønn, hvor da en tredje kategori kan favne de som ikke identifiserer seg med sitt biologiske kjønn.

Hvem er Genid Norge?

Vi er en politisk og religiøs uavhengig organisasjon for pårørende som har barn med kjønnsdysfori (1). I tillegg til pårørende er også profesjonsutøvere og forskere tilknyttet nettverket vårt.

Vi jobber for å sikre grundig utredning av barn og unge som opplever at de har en kjønnsidentitet som ikke samsvarer med det biologiske kjønn. Vi jobber også for å sikre at behandlingen til personer med kjønnsdysfori er faglig forsvarlig og i tråd med evidensbasert kunnskap.

Kjønnsdysfori og psykisk uhelse

Som pårørende til barn med kjønnsdysfori har vi svært god innsikt i denne tematikken. I nettverket vårt har vi barn som identifiserer seg som det motsatte kjønn og vi har også flere barn som identifiserer seg som ikke-binære. Foruten å være diagnostisert med kjønnsdysfori, har barna også psykiatriske tilleggslidelser som depresjon, angstlidelser, selvskadning, spiseforstyrrelser m.m. En høy andel har også nevropsykiatriske tilstander som autisme og ADHD.

Vår felles erfaring er at de psykiske plagene oppstod *i forkant* av kjønnsdysforien, og at barna har hatt psykiske problemer en god stund før de identifiserte seg som transpersoner. Vi har også en erfaring av at kjønnsdysforien inntrådte plutselig og i sammenheng med starten av puberteten.

Vi har møtt et hjelpeapparatet (skole/helsevesen) som i all hovedsak har bekreftet barnas følelser og hvor det har vært lite utredning eller utforskning med tanke på om det kan finnes andre årsaker som kan ha forledet barna inn i tanker om at de er trans.

Mangelfull kunnskap om sammenheng mellom kjønnsdysfori og psykisk uhelse

I den siste nasjonale levekårsundersøkelsen for lhbt-personer, som ligger til grunn for hele dette utredningsarbeidet, kommer det frem at transpersoner opplever levekårsutfordringer, da særlig på området psykisk helse (2). Dette samsvarer også med flere andre rapporter; En svensk spørreundersøkelse viser at 21 % av transpersoner har utført selvmordsforsøk og der tilsvarende andel var 12 % for homofile og bifile og 5 % for heterofile (3). En ny svensk rapport viser også at det er svært høy andel av selvmord hos transpersoner sammenlignet med den generelle befolkningen (4).

Samtlige av disse rapportene gir inntrykk av at det er kjønnsdysforien som har forårsaket den psykiske uhelsen hos transpersoner. Som tidligere nevnt, stemmer ikke dette med våre erfaringer (psykisk uhelse var til stede før kjønnsdysforien). Heller ikke empiriske undersøkelser kan påvise dette med sikkerhet. Eksempelvis viser den ovennevnte svenske rapporten at selvmordsrisikoen til transpersoner er betydelig høyere sammenlignet med den generelle befolkningen, men hvor den ligger på samme nivå som ved vanlige psykiske lidelser som for eksempel depresjon og bipolar lidelse (4). Det betyr at vi ikke kan konkludere med at den psykiske uhelsen er en konsekvens av kjønnsdysforien.

Per dags dato mangler vi kunnskap om sammenhengen mellom kjønnsdysfori og psykiske plager. Det betyr at vi ikke kan skille mellom følgende to grupper: 1) De som har psykiske plager som har oppstått før kjønnsdysforien (hvor da kjønnsdysforien kan endre seg/forsvinne ved hjelp av tiltak rettet mot de psykiske plagene); 2) De som har psykiske plager som en konsekvens av kjønnsdysfori, hvor de påfølgende psykiske plagene kan endre seg/forsvinne ved hjelp av tiltak rettet mot kjønnsdysforien (eks. et tredje juridisk kjønn).

Denne kunnskapsmangelen gjør også at premisset om utredning av et tredje juridisk kjønn faller bort, da hele utredningsarbeidet bygger på en udokumentert påstand om at psykisk uhelse er et resultat av kjønnsdysfori, hvor målet er å bedre transpersoner sin livskvalitet og levekår gjennom å legge til rette for et tredje juridisk kjønn.

Med bakgrunn i denne kunnskapsmangelen mener vi at ideen om et tredje juridisk kjønn må skrinlegges frem til vi får mer kunnskap om sammenhengen mellom kjønnsdysfori og psykisk uhelse. Det er etter vårt syn både faglig, etisk og juridisk uforsvarlig å innføre et nytt lovverk uten at vi har mer kunnskap på dette feltet.

Meningsløse kjønnskategorier

Vårt primære standpunkt er at ideen om et tredje juridisk kjønn må forkastes. Dette på bakgrunn av kunnskapsmangelen nevnt ovenfor. I tillegg er vi også kritisk til å innføre en tredje kjønnskategori basert på at lovverket vårt legger opp til at det ikke lenger er mulig å definere hva kjønn er.

I 2013 ble kjønnsidentitet som begrep for første gang innlemmet i lovverket (diskrimineringsloven). Ved denne loven ble det klart at Norge ikke lenger anser kjønn som koblet til en biologisk og materiell virkelighet, men at kjønn fra da av er subjektivt betinget. Det vil si at vi er det vi føler oss som, uavhengig av kroppslige realiteter. Og ifølge proposisjonen til samme lov er det også klart at vi også kan føle oss som noe annet enn mann eller kvinne. Det «tredje kjønn» er slik sett allerede innført, dog ikke i juridisk betydning.

Utfordringen er altså at Stortinget i 2013 i prinsippet opphevet kravet om at det skal være mulig å definere et kjønn. Enhver er det han, hun eller hen ønsker å være, uten at vi har en felles forståelse for hva som definerer de ulike kategoriene.

Når ord og begreper blir uten en fast definisjon, blir de også uten mening. I den virkelighet vi nå lever i, blir selv påstanden om han, hun eller hen umulige, ettersom vi alle kan skifte fra det ene til det andre, alt etter hva vi føler oss som.

Spørsmålet blir da om det gir mening med enda et kjønn som ikke kan defineres? Når alle objektive krav til kjønnsidentitet oppheves, står vi kun tilbake med én kategori, og det er at vi alle er mennesker.

Genid mener at vi bør våge å drøfte hva som skjer i et samfunn når de viktigste begrepene knyttet til det å være menneske, blir meningsløse. Helt konkret ønsker vi en prinsipiell drøfting av følgende spørsmål:

- Hva vil det si å være et kjønn? Hva er definisjonen på mann, kvinne og ikke-binær?
- Hvis en felles og objektiv forståelse av kjønn er opphevet, hvorfor trenger en da å innføre en tredje kjønnskategori?

Dehumaniserende tankesett

Vår opplevelse i Genid er at den nye forståelsen av kjønn, skaper total forvirring hos barn og unge. Når barn ikke lenger har en objektiv standard eller definisjon å måle sin egen kjønnsidentitet opp imot, så blir de også overlatt til å definere sin egen virkelighet og forståelse av hva det vil si å være mann, kvinne, evt. et tredje kjønn. Dette grenser til omsorgssvikt etter vårt syn.

Ideen om at du er det kjønn du føler du er, er et dehumaniserende og destruktivt tankesett. Tankesettet er bærer av et dualistisk menneskesyn (kropp og personlighet er atskilte enheter), der personligheten har definisjonsmakt over det kroppslige. Dette synet gir grobunn til en stadig konflikt mellom jeg-et og kroppen (såkalt kjønnsdysfori), og som fører en videre inn på en vei med irreversible medisinske og kirurgiske inngrep for å korrigere kroppen til å samstemme med opplevd kjønn.

Barn er umodne mennesker og er spesielt sårbare for dette tankesettet med tanke på at de enda ikke har etablert en fast identitet (dette skjer vanligvis ikke før i midten av 20-års-alderen). At vi nå ser en eksplosiv økning i kjønnsdysfori hos barn og unge (20-doblet økning på 10 år) er vel et ganske tydelig tegn på at dette tankesettet bidrar til stor forvirring i samfunnet vårt?

Genid sitt primære - og sekundære standpunkt

Med bakgrunn i at vi mangler kunnskap om sammenheng mellom kjønnsdysfori og psykiske lidelser, samt at vi mangler en felles forståelse av hva kjønn er, er Genid sitt primære standpunkt at innføring av en tredje juridisk kjønnskategori må forkastes.

Vårt sekundære standpunkt er at en tredje juridisk registreringskategori kan godtas forutsatt at vi går tilbake til en biologisk forståelse av kjønn i lovverket, slik vi hadde det før 2013. Da kan en evt. tredje kategori innebefatte alle de som ikke ønsker å bli registrert som biologisk mann eller kvinne. Vi tror dette kan være en pragmatisk og god løsning som vil kunne favne alle de som har en kjønnsidentitet som samsvarer med det biologiske kjønn, samt også de som ikke identifiserer seg med sitt biologiske kjønn.

Kilder

1. Genid. Gender Identity Challenge Norway 2022 [Available from: https://genderchallenge.no/hjem-1/om_oss/om-oss2.html#1].
2. Anderssen N, Eggebø H, Stubberud E, Holmelid Ø. «Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020»2021. Available from: https://www.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/kjonn_identitet/seksuell_orientering_kjønsmangfold_og_levekar_resultater_fra_sporreundersokelsen_2020.pdf.
3. Roth N, Boström G, Nykvist K. Hälsa på lika villkor? - Hälsa på lika villkor bland hbt-personer2006. Available from: <https://www.yumpu.com/sv/document/read/20818641/halsa-och-livsvillkor-bland-hbt-personer-statens-folkhalsainstitut>.
4. Socialstyrelsen. Utvecklingen av diagnosen könsdysfori. Förekomst, samtidiga psykiatriska diagnoser och dödlighet i suicid2020. Available from: <https://soc-pub.store.elanders.com/soc2020-2-6600.html>.